

Verslag Bijeenkomst Validatie Opleidingsprofielen KVDO 7 maart 2018, Utrecht

HKU (Akademietheater), Janskerkhof 17

Het Landelijk overleg van de kunstvakdocentenopleidingen (KVDO) heeft in het kader van de validatie van de geactualiseerde opleidingsprofielen deze bijeenkomst met vertegenwoordigers van de verschillende werkvelden en de opleidingen georganiseerd. [REDACTED] is gevraagd als dagvoorzitter voor deze bijeenkomst. Het programma ziet er als volgt uit:

12.00 - 13.00 uur	inloop en lunch
13.00 - 13.30 uur	opening door dagvoorzitter [REDACTED]
13.30 - 15.15 uur	gespreksrondes n.a.v. thema's
15.15 - 16.30 uur	terugkoppeling gespreksrondes
16.30 uur	afsluiting met validatiemoment en agendapunten voor de toekomst; borrel

Opening

Dagvoorzitter [REDACTED] opent de bijeenkomst door iedereen welkom te heten en de aanwezigen naar hun eerste indruk van de herijkte opleidingsprofielen te vragen: 'is er iemand in paniek geraakt?' Vandaag is interactie belangrijk. [REDACTED] zegt: deze bijeenkomst is het moment om te melden dat je het eens of oneens bent of dat er nog iets mist of onduidelijk is. De **eerste rondvraag** levert samengevat de volgende opmerkingen op:

- velen zijn kunnen zich vinden in de profielen zoals beschreven
- het is niet duidelijk beschreven hoe het uitstroomprofiel op het diploma komt te staan en of het in het geval van profilering wel mogelijk is om later in een ander profiel bijgespijkerd te worden [REDACTED]
- de competentieset is compacter ten opzichte van de set van 2013 en zeker ten opzichte van de set van 2004, dit is heel positief. [REDACTED]
- past alles zoals beschreven in de opleidingsprofielen wel in één vier jaar durende bachelor? [REDACTED]
- het buitenschoolse werkveld (voor docent dans) is onvoldoende uitgewerkt in de profielen [REDACTED]
- buitenschoolse educatie is een groot en belangrijk deel van het werk van veel docenten. Het buitenschoolse werkveld mag dan ook meer nadruk krijgen in de profielen [REDACTED]
- ook al is het profiel al vol, multiculturaliteit moet veel specifiek aan bod komen in het profiel [REDACTED]
- de profielen leiden tot een overvol bachelorprogramma. Waarom geen eerste- en tweedegraads bevoegdheid invoeren d.m.v. een bachelor en master zoals bij andere schoolvakken? (Yvonne Leenen)
- de artistieke kant van de kunstvakdocent is te veel beschreven vanuit pedagogisch/didactisch oogpunt en te weinig vanuit het oogpunt van de autonome kunstenaar

Reactie voorzitter KVDO op eerste rondvraag

Dagvoorzitter [REDACTED] stelt vast dat veel mensen positief zijn over de profielen maar dat er ook nog een aantal losse eindjes wordt genoemd. Hij nodigt Herma Tuunter, voorzitter van het KVDO, uit om te reageren op deze eerste vragenronde. Herma Tuunter geeft aan dat het KVDO zich bewust is van de volheid van de profielen. De profielen leiden in eerste instantie tot de startbekwaamheid van de student in de breedte (gemengde beroepspraktijk) en vervolgens kan er geprofileerd worden (bijvoorbeeld naar werkveld) en kan de startbekwaamheid in het leven lang leren traject d.m.v. nascholingscursussen, het volgen van extra bachelor modules of een master, vakbekwaamheid worden.

Over het proces van de totstandkoming van de profielen vertelt Herma Tuunter: In 2012 werd de huidige kennisbasis gevalideerd. In navolging van het raamconvenant van de Vereniging Hogescholen en de

sectorinstituten werden hierop volgend, met het LKCA als honest broker, de beroepsprofielen (2016) gemaakt. Door de evaluatie van de resultaten uit project peer review (een initiatief dat in 2014 door 10voordeleraar is gestart) is er, mede op advies van 10voordeleraar, voor gekozen in de opleidingsprofielen (2018) de kennisbasis te integreren in de competenties. Als de opleidingsprofielen vandaag worden gevalideerd, is er een basis die landelijk is afgesproken. Hoe deze basis wordt toegepast is aan iedere opleiding zelf en dient iedere opleiding te verantwoorden bij accreditatie. Herma Tuunter benadrukt dat zij de validatiebijeenkoms van vandaag ziet als een 'afknooppmoment' van dit proces. Tegelijkertijd begint hier het gesprek voor de toekomst. Eén van de gespreksonderwerpen voor de (nabije) toekomst is bijvoorbeeld nascholing en hoe nascholing kan zorgen dat een startbekwame docent vakbekwaam kan worden.

De dagvoorzitter vraagt wat precies de status van deze bijeenkomst is en in hoeverre de input van vandaag nog invloed heeft op het document zoals het er ligt. Herma Tuunter antwoordt dat er in november 2017 al een prevalidatie heeft plaatsgevonden waarbij genodigden uit de verschillende werkvelden en disciplines (waarvan een aantal ook vandaag aanwezig is) al veel input hebben kunnen geven. Ook lectoren in het domein van de kunsteducatie, die niet aanwezig konden zijn, hebben input gegeven. Naar aanleiding van deze input is het document aangepast en is ook de suggestie van een addendum met betrekking tot de eisen wat betreft kunsttheorie voor het schoolvak Kunst Algemeen overgenomen. Als vandaag nog substantiële opmerkingen worden gemaakt kunnen die nog worden meegenomen in het definitieve document, andere input wordt gespreksonderwerp voor de toekomst in het driehoekoverleg (structureel overleg tussen werknemer, werkgever en opleidingen).

Dagvoorzitter ██████ geeft projectleider Eva van der Molen het woord over het daadwerkelijke ontwikkelingsproces van het document. Eva van der Molen vertelt: Het eerste concept lag er in oktober 2016. Er is lang gestoeid met het format, voorheen werkten alle vier de disciplines namelijk volgens een eigen format. Een gezamenlijk format was wenselijk, maar dat vereiste een algemenere benadering zonder te discipline-specifieke details. Het streven was formuleringen te vinden die compact en werkbaar waren, zonder aan eenduidigheid en betekenis in te boeten. Eva van der Molen geeft aan dat de tekst met de input van de prevalidatie nog preciezer is geworden zodat iedereen zich er zo veel mogelijk in zou kunnen vinden.

██████ stipt een aantal opmerkingen uit de eerste rondvraag aan. Stuurgroepvoorzitter Elsbeth Veldpape stelt met betrekking tot de **verhouding docentschap en kunstenaarschap** in de kunstvakdocentenopleiding dat het kunstenaarschap heel belangrijk is voor een kunstvakdocent, maar wel gericht op het docentschap.

Over het **vraagstuk BaMa/eerste- en tweedegraads** zegt Elsbeth Veldpape dat er veel over is gesproken. Het werkveld van de kunstvakdocent is veel breder dan de bovenbouw havo/vwo en een specifieke master voor alleen dit gebied zou te smal zijn. In verschillende gesprekken met verschillende groepen bleek dat op elk specifieke vakgebied (vmbo, PO, bovenbouw havo/vwo, mbo, buitenschools, etc.) een mastertraject gewenst kan zijn om een vakbekwame docent te worden. Er is daarom gekozen voor opleiden in de breedte in de bachelor met mogelijkheid tot verdere profilering in het leven lang leren traject. Life long learning is voor de kunstvakdocent van heel groot belang omdat de kunsten en de werkvelden en doelgroepen constant in beweging zijn. Deze discussie zal een onderwerp blijven voor het driehoekoverleg.

Op de vraag hoe de **omvang van de herijkte opleidingsprofielen** zo anders kan zijn dan die van de oude, antwoordt Elsbeth Veldpape dat vooral veel details en voorbeelden zijn geschrapt en de tekst voor de vier disciplines is veralgemeniseerd en door precisie compacter is geworden. De tekst is ingestoken op een hoger aggregatieniveau waardoor docenten in dit profiel meer ruimte en keuzemogelijkheden krijgen. Tegelijk is de tekst is duidelijker, eenduidiger en rijker in betekenis wat betreft de competenties en de gedragsindicatoren. Doordat het document voor elke discipline hetzelfde format heeft, heeft men nu een instrument om met elkaar dezelfde taal te spreken.

Gespreksrondes n.a.v. thema's

De dagvoorzitter leidt het tweede onderdeel van de bijeenkomst in. Aan elke tafel wordt een vraagstuk besproken dat het KVDO bezighoudt en waarvoor het KVDO input vraagt. De deelnemers mogen aanschuiven bij een thema naar keuze met het verzoek te letten op de heterogeniteit van het gezelschap per tafel. Er zijn vijf vraagstukken en een zesde vrij in te vullen gesprekstafel om ruimte te bieden aan mogelijke andere onderwerpen die leven in de zaal:

1. Hoe moeten de opleidingen omgaan met de gemengde beroepspraktijk?
2. Hoe moeten de opleidingen omgaan met het spanningsveld tussen generiek en specifiek opleiden?
3. Zijn de opleidingsprofielen voldoende toekomstbestendig?
4. Hoe kunnen de opleidingen kwaliteit borgen t.a.v. de uiteenlopende werkvelden?
5. Wat is de ideale verhouding kunstenaarschap - docentschap?
6. Vrij te kiezen thema: gekozen werd voor multiculturaliteit

De dagvoorzitter verzoekt de deelnemers om per tafel bij het gestelde vraagstuk de volgende drie onderdelen te bespreken en op flip-over te noteren: de analyse van het vraagstuk; het advies; en de betekenis van het vraagstuk voor de deelnemers zelf. Dit wordt vervolgens per tafel plenair gepresenteerd met ruimte voor discussie. Hieronder worden opvallende uitspraken per thema uitgelicht. Voor de volledigheid zijn alle flip-over vellen gefotografeerd en bijgevoegd bij dit verslag.

Terugkoppeling gespreksrondes

Hoe moeten de opleidingen omgaan met de gemengde beroepspraktijk?

- Na opleiden in de breedte is goede begeleiding bij het profileren van groot belang.
- Is 'vakdocent' wel de juiste naam? Gaat het, met het oog op de gemengde beroepspraktijk, niet meer over overdracht dan alleen over onderwijzen?

Hoe moeten de opleidingen omgaan met het spanningsveld tussen generiek en specifiek opleiden?

- Het driehoekoverleg moet worden geïntensiveerd om dit vraagstuk in de context van life long learning op te pakken.
- Er moet bij de studenten een prikkel voor het volgen van een master opleiding opgewekt worden in de bachelor

Zijn de opleidingsprofielen voldoende toekomstbestendig?

- Een document als dit is al snel achterhaald en dit onderstreept het belang het structurele gesprek. Het opstellen en valideren van een document duurt lang, maar de ontwikkelingen in de praktijk gaan snel.
- De implementatie van deze profielen vormt in feite weer het begin van de volgende herijkingfase.
- door actuele beleidsontwikkelingen is de toekomstbestendigheid van de profielen nog onduidelijk en onderwerp van het structurele gesprek.

Hoe kunnen de opleidingen kwaliteit borgen t.a.v. de uiteenlopende werkvelden?

- Men moet niet verwachten dat met het breed opleiden alle studenten op elk gebied het hoogste niveau bereiken.
- Niet elke opleiding hoeft per se alle profilerings- en nascholingsmogelijkheden aan te bieden: afstemming en uitwisseling tussen opleidingen bevordert dat de kwaliteit van de opleidingen geborgd is.

Wat is de ideale verhouding kunstenaarschap - docentschap?

- Het gaat niet over twee tegengestelde dingen: kunst en onderwijs overlappen elkaar. Het kritische, onderzoekende en de honger naar ontwikkeling is wat kunst en onderwijs samen delen.

Vrij te kiezen thema: multiculturaliteit

- Individueel wordt op de opleidingen van alles ondernomen wat betreft multiculturaliteit, maar landelijk en generiek moet dit thema wel duidelijk genoemd zijn zodat alle opleidingen bij de accreditatie moeten verantwoorden wat eraan wordt gedaan.

- Op pagina 16 het woord 'multi' toevoegen aan 'cultuur' vangt al heel veel op.

Op dit vrije thema reageert KVDO-voorzitter Herma Tuunter dat dit aansluit op de discussie binnen het KVDO. Het KVDO heeft eerder al een studiedag gewijd aan het onderwerp multiculturaliteit en diversiteit. De stuurgroep zal nog verder bespreken hoe dit onderwerp beter kan worden geformuleerd in het document.

■■■■■ (master Kunsteducatie) merkt op dat zij nu graag aandacht zou willen besteden aan de implementatie van de profielen nu ze ervaart dat het algemene geluid heel positief is.

Conclusies en validatie

De dagvoorzitter stelt dat tal van onderwerpen vandaag zijn besproken en er veel belangrijke opmerkingen zijn gemaakt. Om tot de essentie van vandaag komen stelt hij voor de deelnemers per tafel op de flip-over een ansichtkaart aan de stuurgroep schrijven met daarop heel kort 1) beste stuurgroep ... en 2) het advies (zie de bijlage bij dit verslag). Naar aanleiding van deze ansichtkaarten vraagt dagvoorzitter ■■■■■ de deelnemers of het document bij deze gevalideerd is. Er wordt breed ingestemd. Yvonne Leenen geeft aan dat het vastleggen van de gradering conform de andere lerarenopleidingen voor haar een voorwaarde is en dat zij anders niet kan instemmen. Er komen vanuit de zaal verschillende reacties op deze uitspraak. ■■■■■ noemt gradatie bijvoorbeeld te klassiek en ouderwets, kunst kan hierbij juist de vernieuwer zijn. Verschillende docenten vragen zich hardop af hoe belangrijk gradering echt is: het dient maar een heel klein deel van de beroepspraktijk. 'Er is meer dan gradering' wordt ook gezegd: er zijn veel meer belangrijke vraagstukken dan het vraagstuk van de gradering. Herma Tuunter geeft aan dat er meer mogelijkheden zijn om dit vraagstuk op te lossen en dat dit een belangrijk onderwerp van gesprek zal blijven voor de toekomst. Daarbij benadrukt zij dat een open houding belangrijk is voor een constructief gesprek en dat de uitkomst van het gesprek dus nog niet bij voorbaat vast kan staan. De nadruk moet wat de aanwezigen in de zaal betreft dan ook liggen op de positionering van de kunstvakdocent in het algemeen en in het bijzonder van de kunstvakdocent in de bovenbouw havo/vwo.

Afsluiting

■■■■■ vraagt de zaal wat er naar aanleiding van vandaag op de agenda voor het driehoeksoverleg zou moeten komen:

- 'Alles van vandaag'
- Het verbreden van het driehoeksoverleg naar een vierhoek of zelfs meer. Denk aan studenten zelf, consumenten van kunsteducatie (leerlingen in elk werkveld) en de wetenschap
- Het vormgeven van flexibilisering en life long learning: niet alleen het programma zelf, maar ook de prikkel inbouwen om studenten hiertoe aan te sporen
- Het in beeld brengen van het buitenschoolse werkveld
- De positionering van de kunstdocent
- De herformulering van het meesterschap van de kunstvakdocent
- De uitwerking van het vervolgproces

Op de vraag van de dagvoorzitter hoe het proces van de opleidingsprofielen er na deze dag uitziet, vertelt Herma Tuunter: de tekstuele opmerkingen van vandaag, bijvoorbeeld over multiculturaliteit, worden meegenomen in het definitieve document. Het document wordt dan naar de Vereniging Hogescholen gestuurd die advies zal vragen aan het Sectoraal adviescollege kunstonderwijs (Sac-kuo). Als het Sac-kuo positief adviseert, wordt het document vastgesteld door het bestuur van de Vereniging Hogescholen en kunnen de opleidingen ermee aan de slag. Dit proces zal gedeeld worden in het driehoeksoverleg. Op 3 juli 2018 vindt de volgende halfjaarlijkse bijeenkomst plaats met de vertegenwoordigers van het driehoeksoverleg.

Herma Tuunter sluit de bijeenkomst af met het bedanken van alle aanwezigen en in het bijzonder de ZZP'ers die voor deze dag misschien werk hebben moeten laten schieten. Projectleider Eva van der Molen wordt

hartelijk bedankt voor haar grote rol in de totstandkoming van de profielen. Ten slotte bedankt Herma Tuunter dagvoorzitter [REDACTED] voor zijn bijdrage aan deze bijeenkomst.